

Η ΠΟΙΗΤΡΙΑ ΕΛΛΗ ΠΑΙΟΝΙΔΟΥ

«Όνειρο και πόδος ένα ζευγάρι όλόλευκες φτερούγες γλάρου»

ζωγραφίζει σαν ποιήτρια. Άλλα δέν μπορεί να παραγωνίσει το γεγονός πως η περίπτωση της νέας αυτής γυναίκας αποτελεί δείγμα πολύπλευρης καλλιέργειας και ενεργητικότητας, που η πηγή της είναι η ίδια: η ζωή. Μόνο που η Έλλη Παιονίδου κατόρθωσε να καλλιεργήσει σ' ένα μέγχο πολλά και διαφορετικά λουλούδια.

Το φετεινό καλοκαίρι η έμπειρη πένα ενός δημοσιογράφου μιάς έγκυρης έφημερίδας του Μιλάνου έγραφε περίπου για την Έλλη Παιονίδου ότι «η Κυπρία αντιπρόσωπος, χωρίς καμιά εξεζητημένη προσπάθεια να προβληθεί, επιβάλλεται με τη βαθεία πνευματική της ακτινοβολία».

Εμείς εδώ στην Κύπρο δεχόμασταν τότε κάθε έπαινο, σαν μιά ξεχωριστή τιμή για τη μικρή μας πατρίδα, που μιά δική μας νέα κατόρθωσε να ξεχωρίσει ανάμεσα από ένα τόσο πλατύ κύκλο καλλιεργημένων γυναικών από την Ευρώπη.

Για την Έλλη Παιονίδου υπήρξε αυτό μιά μεγάλη έμπειρία. Κατάλαβε πως το πλάτασμα των ενδιαφερόντων σε μιά γυναίκα του καιρού μας δέν αποδίδει και σε βάρος του βάθους, όταν αυτά γίνονται από έσωτερική ανάγκη και όχι άπλως έπιφανειακά για έπίδειξη και για πρόσκαιρη λάμψη. Γι' αυτό και έπιδίδεται με την ίδια στοργή και αγάπη τόσο στο κορφολόγισμα των λέξεων σαν πρόκειται να γράψει

στίχο, όσο και στο γαρνίρισμα μιάς πιατέλας ενός πρωτότυπου φαγητού.

ΜΙΑ ΔΕΜΕΝΗ ΒΑΡΚΑ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΣΕ ΦΤΕΡΟΥΓΕΣ ΓΛΑΡΟΥ

Στην τελευταία της ποιητική συλλογή «Όρες Λευκωσίας» υπάρχει ένα ποίημα που μερικοί στίχοι του μαρτυρούν τις πρώτες άνησυχίες, που, όταν κοπελίτσα ακόμη του Γυμνασίου, σερβιγάνιζε με τις άλλες συμβαθή-

γράφει:

Ο Μπάμπης Ράκης

τριες της στο μάλο της Λευκωσίας. Ανακάλυπτε τότε πως μέσα της άρχισε να γεννιέται ένας κόσμος άλλοιότιμος, που ήθελε να εκδηλωθεί και να φτερουγίσει και όμως η ίδια δέν θα μπορούσε τότε να αποτολμήσει αυτό το ξεπέταγμα. Η ρουτίνα και η ρηχη ζωή άρχιζε από τότε να την πνίγει: Κάπου σε κείνη τη συλλογή με μιά λεπτή ειρωνία θα πει:

«Καλή σας μέρα.
Πώς έπερασατε τη χθεσινή (σας Κυριακή);
— Θαυμάσια — ώ θαυμάσια.
Βόλτα με τ' αυτόκίνητο το (πρωινό)
— ώ τι εξάισιο πρωινό! —
Τό θράδυ,
Βόλτα με τ' αυτόκίνητο και (πάλι)»

Σε άλλες γραμμές άφίνει πάλι να φανεί αυτή η κρυφή μελαγχολία:

Δεσθήκαμε σ' αυτό το άκρο- (γιάλι)
με το άλυμρό σκοινί της (θάρκας της παλιάς)
της γνώριμης
της θάρκας που έλιωσε και (σάπισε δεμένη)
και ζέχασε τον ίδιο τον (σκοπό της).

— Ξέρω ένα δένδρο ριζω- (μένο)
Χρόνια και χρόνια τώρα σ' (ράκοονιάλι).

Όνειρο άπελπισμένο του (και πόθος)
ένα ζευγάρι όλόλευκες (φτερούγες γλάρου).

Αυτές «τις όλόλευκες φτερούγες γλάρου» η Έλλη Παιονίδου θα τις αποκτήσει πολύ σύντομα αν και θα χρειαστεί μεγάλη άποφαση, δύναμη και άποφασιστικότητα.

Κάτω στην άμμουδιά ζευγάρωσαν δυό πασχαλι- (τσες)
Γύρω έρημιά. Ούτε κλαδί, (ούτε φωνή).
Και ζάφνου, κοσμοχαλασιά.

Άλλο ένα τετράστιχο, που μπορεί να έρμηνευτεί για μιά δοσμένη περίοδο των πρώτων νεανικών της χρόνων. Στην «κοσμοχαλασιά» η Έλλη Παιονίδου παίρνει την δύναμη ν' ακολουθήσει τον δικό της δρόμο και φτερουγίσει σε μιά άλλη πολιτεία. Εκεί παντρεύεται τον σύντροφο της ζωής της, στον όποιο θ' αφιερώσει το «Πλατάμι»:

Πλατάμι, ένα σμήνος πουλιά
φωλιάζουν στον κόρφο σου (οί έγνοιος μου).

Διαλέγοντας τον δρόμο της ζωής της και αφού γράψει και σε στίχους:
«Αυτό δέν ήταν λάθος
Αυτή ήταν μιά άνοιξη».

η Ε. Π. θ' αναλογιστεί την εύθυνη της και σαν πνευματικός άνθρωπος άπειναντι στα γεγονότα του καιρού της.

«Εφέτος θα τραγουδήσω για μιά Άνοιξη που συλλογεται με την παλάμη στο μέτωπο τις ευθύνες της.»

Στην Άθήνα, καθώς έπιστρέφει από το εξωτερικό, κηδεύεται ο Γρηγόρης Λαμπράκης. Θα παρακολουθήσει μαζί με τις χιλιάδες «το θουδο πλήθος» την κηδεία του. Και θα γράψει:

Μιά πέτρα στή Θεσσαλονίκη (έσπασε)
νάτα τα θρύψαλά της
γίνγκαν αίμα μας
τροφή μας
άλφαθητάρια των παιδιών.

Θά σε θυμάμαι, Άθήνα έχει (νης της βραδιάς)
που ζενυχτούσες τ' όνειρό (ίσου).

Άλλα και στην Κύπρο η ποιητική της εδύθη μεγαλώνει. Ζεί έντονα τα τραγικά γεγονότα του 63—64:

Κλάμα
Θρήνος
Μοιρολόι
Παιδιά με τρομαγμένα μά- (τια).

Της Γεωργίτσας της τρύπη- (σαν με μιά σφαίρα)
τό ποδαράκι.

Μικρή
φτωχή
Κύπρος
φύλαξε γι' άλλοτε τα δά- (κρυα)
φέρτε τσιμέντο και φτυάρι
Χαλάσματα ή όδος Ειρήνης.

ΣΕ ΩΡΕΣ ΠΙΟ ΓΑΛΗΝΕΜΕΝΕΣ

Τα χρόνια που θα κληθούν και οι άνθρωποι θα έπουλάσουν κάπως τις πληγές και θα βρει καιρο ή ποιήτρια ν' αντικρύσει με πιο γαληνεμένο βλέμμα τη Λευκωσία και να πει:

«Πόσο είσαι όμορφη Λευκω- (σία την Κυριακή τό πρωί).
Μυρίζεις όλοκαινούργιο φέ- (ρεμα)
δγαλμένο μόλις από περι- (τύλιγμα πολυτελείας)
για να σκεπάσει το σφυχτό
κορμί της έφηβης στον πρώ- (το χορό).

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΥΓΕΝΙΟ ΦΑΙΔΩΝΟΣ — Δη-
μοσιεύουμε τό ένα από τα δυό
ποιήματά σας. Έχετε μιά δική
σας γραφή κι' ένα δικό σας κό-
σμο κι' είμαστε βέβαιοι πως θα
δώσετε αξιόλογη δουλιά αν συμ-
πικνώσετε περισσότερο τον στί-
χο και τις έννοιες κι' αν πλου-
τίσετε τη γλώσσα σας.

ΑΝΔΡΟ ΚΩΣΤΑ: — Καλός
ό χώρος προς τον όποιο στρα-
φήκατε για έμπνευση. Είναι άνε-
ξάντλητος. Τα τέττα θέματα θ-
μους θέλουν σοβαρή έπεξεργασία
και άφομοίωση. Το ποίημα σας
τό δημοσιεύουμε γιατί αναδίδει
μιά πνοή γνησιότητας. Συνεχι-
στε.

Σ' αγαπώ, Λευκωσία με τις (άνιες σου)
με τ' άσκοπα τριγυρίσματα (στούς δρόμους).

Σ' αγαπώ την ώρα — στις (τέσσερις)
που σχολώναν οι έργατες με (τήν κούραση στην άμα- (σχάλη)
και καρτερούν στή στάση τό (λεωφορείο).
Ή ματιά τους είναι γαληνε- (μένο τραπέζι)
με καρρώ πράσινο τραπέ- (ζομάνπλο).

Μα στην ίδια συλλογή, που φιλοξενούνται οι πιο πάνω στίχοι, η Έλλη Παιονίδου γράφει στο ποίημά της «Πώς να ήσυχάσουμε»:

«Πώς θέλεις να ήσυχάσου- (με, Παλιόμαρες;
Ή θάλασσα σου πλέκει στο (βλέμμα των παιδιών μας)
με την πυρηνόδομα καθι- (σμένη σταυροπόδι)
πάνω στα χέρια τους, που (δέν θναίν χέρια)
πάνω στις σάρκες τους, που (πιά δέν θναίν σάρκες)
πάνω σ' ένα ζευγάρι μαθη- (μένα ροδοπέταλα).

ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ ΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Η Έλλη Παιονίδου έγραψε και στίχους που μελοποίησε ο Γ. Κοτσώνης. Το τραγούδι που τραγουδά ο Μιχάλης Βιολάρης και που μεταδόθηκε σαν πρώτο τραγούδι του 1970, έχει πολύ φρεσκάδα και ζωντάνια και αναδίδει ένα άερα δύναμης και αισιοδοξίας, χαρακτηριστικό δείγμα άλης της ποιητικής δημιουργίας της Έλλης Παιονίδου. Είναι σαν έγερτήριο, σαν προσταγή για κάτι που λές και ξεχάσαμε να κάνουμε, ένα χρέος προς κάποιο που πρέπει να γίνει:

«Δώστε ψυμί στο παλληκάρι
Δώστε κρασί
Δώστε την πρώτη ήλιαχτίδα
τήν πιο χρουσι».

Άνεμε, τό στρατί σου πά- (ρε)
κι' άντε μπόδες
τώρα ή Άνοιξη γεννιέται
τώρα τό φώς.

Για ένα που ήθελε να φωτογραφίσει μερικά «ένσταυτανέ» της Έλλης Παιονίδου ίσως να δυσκολευόταν να βρει ποιο θα της ταίριαζε καλύτερα:

● Της μωρομάνας που φυλά τ' άγοράκι της τό πρωί σαν ζεκινά για τό νηπιαγωγείο;

● Της εξευγενισμένης νεαρής κρύας που αυτό τό καλοκαίρι με τον τίτλο της δεύτερης ιδανικής Γυναίκας της Ευρώπης άπαν. τούσε έξυπνα στούς δημοσιογράφους που την πολιορκούσαν με τις έρωτικές τους στην Ιταλική λουτρόπολη;

● Της νοικοκυράς που με ξεχωριστή φροντίδα, προγραμματίζει τό φαγητό της στην κουζίνα;

● Η, τέλος, της διανοούμενης, που έχει στο ένεργητικό της δυό ποιητικές συλλογές και πολλά άλλα σκόρπια ποιήματα σε διάφορα έντυπα;

Ποιά ιδιότητα θα της ταίριαζε καλύτερα; Θάταν πολύ πρόχειρη ή μονοκοντυλιά, λέγοντας πως η Έλλη Παιονίδου στο βάθος είναι μιά διανοούμενη, και πως τ' άλλα τ' άπόκτησε έτσι από «χόμπυ» ή από κάποια άνησυχία προς τό καινούργιο. Θάμαστε όμως και πολύ πεζοί αν λέγαμε πως είναι μιά φίνα μαγειρίτσα, αλλά έχει και στο ενεργητικό της καλούς στίχους. Η, τέλος, μιά καλλιεργημένη νέα, που, στις έλευθερες ώρες της, άπασχολείται γράφοντας για την έκπομπή της γυναίκας στο Ραδιόφωνο ή του παιδιού στην Τηλέεραση.

Η στήλη φυσικά την φιλοξενεί και θα προσπαθήσει να την

Σημειώσεις Σουαρέζα 60-70

K.L. 148